

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Економічного факультету

Анатолій ДІБРОВА

“30” травня 2023 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри організації

підприємництва

та біржової діяльності

Протокол № 15 від “23” травня 2023 р.

Завідувач кафедри

Микола ІЛЬЧУК

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП «Підприємництво, торгівля та

біржова діяльність»

Валентина ЯВОРСЬКА

**ПРОГРАМА
ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ**

*для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»*

КИЇВ-2023

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Державна атестація студентів першого (бакалаврського) рівня проводиться після завершення навчання.

Метою державної атестації є встановлення фактичної відповідності рівня підготовки випускників вимогам стандартів вищої школи. Державна атестація дозволяє оцінити рівень професійних знань, умінь та інших компетентностей випускників, які претендують на отримання ОС «Бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля».

Програма державної атестації включає перелік дисциплін, що є обов'язковими компонентами циклу спеціальної (фахової) підготовки освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»:

1. Підприємницька діяльність
2. Організація торгівлі
3. Біржова діяльність
4. Планування бізнесу
5. Управління витратами
6. Ціна і ціноутворення
7. Товарознавство
8. Торговельна логістика
9. Міжнародна комерція
10. Маркетинг

Для успішної підготовки студентів до іспиту по кожній із дисциплін представлено основні питання курсу, на основі яких сформовано тестові завдання, а також список рекомендованої літератури.

Державна атестація випускників здійснюється Екзаменаційною комісією з використанням загальнодержавних методів комплексної діагностики – комплексного державного іспиту, який проводиться в письмовій формі або з застосуванням комп'ютерної техніки.

Екзаменаційний білет складається з:

- 50 тестових завдань (кожне оцінюється в 1 бал);
- 2-х відкритих теоретичних питань (кожне максимально оцінюється в 10 балів);
- 2-х відкритих задач (кожна максимально оцінюється в 15 балів).

На виконання іспиту відводиться термін – 3 години.

Максимальна кількість балів, яку може набрати випускник – 100.

За характером формування відповідей використовуються завдання відкритої та закритої форми. Завдання закритої форми представлені запитаннями, що потребують обрання однієї або кількох відповідей із запропонованого набору варіантів або вибору відповідності. Відкритими є запитання, в яких необхідно коротко відповісти на поставлені питання (одним словом чи словосполученням) або вставити пропущене слово чи словосполучення.

В результаті виконання комплексного державного іспиту студент повинен продемонструвати програмні компетентності, які він набув під час навчання: загальні та спеціальні (фахові).

*Компетенції, якими має володіти випускник спеціальності
076 «Підприємництво та торгівля»*

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 7. Здатність працювати в команді.
- ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ЗК 9. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.
- ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для акт

Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.
- СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.
- СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.
- СК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
- СК 5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 8. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

СК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

СК 11. Здатність до організації підприємницької та торговельної діяльності в аграрній сфері за умов використання інноваційних підходів, кооперації та міжнародної інтеграції агробізнесу.

СК 12. Здатність до аналітичної, торговельної та інвестиційної діяльності на міжнародних та вітчизняних біржових товарних майданчиках.

Результати складання атестації здобувачів вищої освіти оцінюються за національною шкалою та в системі ECTS. Рівень знань студентів оцінюється за 100-бальною шкалою:

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Рейтинг ЄКТС	Оцінка національна
90 – 100	A	Відмінно
80-89	B	Добре
70-79	C	
60-69	D	Задовільно
50-59	E	
30-49	FX	
0-30	F	Незадовільно

ПЕРЕЛІК ДИСЦИПЛІН ТА ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ІСПИТ

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

1. Охарактеризуйте ключові етапи розвитку поняття «підприємництво».
2. Назвіть основні мотиви здійснення підприємницькою діяльністю.
3. Які характерні риси притаманні підприємництву як стилю та типу господарської поведінки.
4. Які є основні види підприємницької діяльності?
5. Які нормативно-правові акти регламентують підприємницьку діяльність в Україні?
6. Які існують обмеження на ведення підприємницької діяльності?
7. Які види підприємницької діяльності підлягають ліцензуванню?
8. Яке місце в економічній системі сучасного суспільства займає підприємство?
9. Опишіть загальну схему виробничого підприємництва. Яка роль покупців (споживачів) продукції (товарів) в ній?
10. Чим обумовлена необхідність розвитку інноваційного підприємництва в Україні?
11. Які основні організаційно-економічні форми інноваційного підприємництва є в Україні?
12. Дайте порівняльну характеристику термінам «торгівля» та «посередництво».
13. За якими параметрами здійснюється сегментація ринку?
14. Які послуги відносяться до банківських? Які операції здійснюють комерційні банки?
15. Охарактеризуйте сутність поняття «кредит».
16. Охарактеризуйте діяльність ломбардів та факторингових компаній.
17. Дайте характеристику страхової діяльності з економічної, юридичної та технічної точок зору.
18. Назвіть та дайте характеристику основним видам консалтингу.
19. Розкрийте основні причини розвитку форм оптової торгівлі та появи перших бірж.
20. Які підходи до визначення економічної ефективності діяльності?

ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ

1. Сутність та функції торгівлі. Зайнятість у сфері торгівлі.
2. Внутрішня та зовнішня торгівля.
3. Поняття товарообrotу (товарообігу).
4. Валовий товарооборот, чистий товарооборот.
5. Поняття продовольчого ланцюга. Ефект «хлиста».
6. Товарорух, канали товароруху (прямі, непрямі, канали нульового рівня).
7. Ланковість товароруху.

8. Поняття оптового ринку як місця і сфери здійснення оптової торговельної діяльності.
9. Класифікація і характеристика оптових підприємств.
10. Поняття оптового торговельного підприємства.
11. Оптові підприємства (універсальні, спеціалізовані), оптові організації.
12. Дистриб'ютори, дилери, посилоторговці.
13. Агент – принципал, комісіонер – комітент, комівояжер, консигнатор – консигнант.
14. Договір франчайзингу та сторони цього договору, франшиза.
15. Організатори оптового товароруку: оптові продовольчі ринки, біржі, ярмарки, аукціони.
16. Складська мережа в системі оптового товароруку. Операції на оптовому складі.
17. Сутність та функції роздрібно́ї торгівлі
18. Класифікація роздрібних магазинів: гіпермаркети, супермаркети, магазини біля дому, дискаунтери, тощо).
19. Види об'єктів дрібно́роздрібно́ї торговельної мережі: павільйони, кіоски, палатки, тощо).
20. Різниця між поняттями маса-нетто та маса-брутто.

БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

1. Економічна сутність, характерні риси, функції біржової діяльності.
2. Основні форми та характеристики оптової торгівлі: локальний ринок; ярмарки; аукціон; біржова торгівля.
3. Історія розвитку, етапи формування та сучасний стан біржової діяльності у світі та в Україні.
4. Організаційна структура біржового ринку. Біржа – класичний інститут ринкової економіки.
5. Регулювання біржової діяльності. Державне регулювання і саморегулювання біржового ринку.
6. Поняття моделі регулювання біржової діяльності. Американська, англійська, французька та змішана модель регулювання біржової діяльності.
7. Особливості регулювання біржової діяльності в Україні. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку: функції та повноваження.
8. Закон «Про ринок капіталу та організовані товарні ринки».
9. Товарна, фондова, валютна біржа та їх характерні риси.
10. Біржові товари та їх класифікація. Товарні активи та фінансові активи. Вимоги до біржових товарів.
11. Види та характеристика біржових угод.
12. Організація і технологія біржової торгівлі. Органи управління біржі. Організація укладання і виконання біржових угод.
13. Біржові члени. Види членства на біржах та його характеристики.
14. Біржові посередники у біржовій діяльності. Брокери та дилери.
15. Особливості біржового ціноутворення. Біржові котирування.

16. Глибина, ширина та опірність ринку. Види аукціонів у біржовій діяльності.
17. Інтернет-трейдинг. Найбільші електронні біржові майданчики у світі.
18. Економічна сутність, функції, регулювання біржової торгівлі деривативами. Товарні та фінансові деривативи.
19. Основи ф'ючерсної і опціонної торгівлі. Опціон на ф'ючерсний контракт.
20. Види біржових учасників. Спекуляція та спекулятивні стратегії. Хеджування та види хеджування.

ПЛАНУВАННЯ БІЗНЕСУ

1. Сутність планування, предмет і об'єкт планування та його принципи.
2. Методи планування підприємницької діяльності.
3. Система планування та види планів на підприємстві.
4. Сутність і процес стратегічного планування підприємницької діяльності.
5. Сутність, функції та види бізнес-планів підприємства.
6. Структура бізнес-плану підприємства.
7. Зміст основних розділів бізнес-плану та порядок їх розроблення.
8. Суть, завдання, зміст і показники поточних (річних) планів суб'єкта господарювання.
9. Послідовність розробки поточних планів підприємств.
10. Суть, зміст, цілі та послідовність розроблення маркетингової програми суб'єкта господарювання.
11. Планування виробничої програми підприємницької діяльності.
12. Планування матеріально-технічного забезпечення підприємницької діяльності.
13. Планування діяльності торговельного підприємства.
14. Планування чисельності персоналу та річного фонду оплати праці.
15. Планування витрат на виробництво продукції (виконання робіт, послуг).
16. Планування витрат на використання машин і обладнання.
17. Планування собівартості продукції (виконання робіт, послуг).
Калькулювання собівартості окремих видів продукції (виконання робіт, послуг).
18. Сутність фінансового планування та складові фінансового плану суб'єкта господарювання.
19. Планування фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання.
20. Планування технічного та організаційного розвитку суб'єкта господарювання.
21. Порядок формування програми освоєння нових видів продукції.

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

1. Який економічний зміст категорії витрат?
2. Поясніть відмінність між поняттями виробничі витрати, валові витрати та собівартість?
3. В чому полягають відмінності між релевантними та не релевантними витратами?
4. В чому полягають особливості управління витратами у сільськогосподарських підприємств України.
5. Дайте загальну класифікацію витрат та їх структури.
6. Які є методи управління витратами?
7. В чому полягає сутнісна характеристика виробничих витрат.
8. Дайте характеристику поняття «собівартості продукції».
9. В чому полягає призначення калькулювання собівартості продукції?
10. Наведіть приклад групування витрат за статтями калькуляції.
11. Дайте характеристику управління витратами в короткостроковому періоді.
12. Як впливає розподіл витрат на безбитковість виробництва?
13. Яка методика визначення точки безбитковості?
14. Особливості визначення безбиткового рівня у багатопродуктовому виробництві.
15. Які особливості управління витратами в довгостроковому періоді?
16. Які особливості управління витратами на основі поділу підприємства за центрами відповідальності ?
17. Які особливості поділу витрат на постійні та змінні?
18. Місце витрат при складанні планів і бюджетів підприємства?
19. Особливості ув'язки фінансових і економічних показників.
20. Система визначення економічної ефективності виробничої діяльності.

ЦІНА І ЦІНОУТВОРЕННЯ

1. Попит, обсяг попиту, сутність закону попиту.
2. Пропозиція, обсяг пропозиції, сутність закону пропозиції.
3. Ринкова рівновага та регулююча функція ціни, надлишок та дефіцит на ринку.
4. Поняття еластичності, еластичність попиту і пропозиції за ціною.
5. Парадокс Гіффена та Веблена.
6. Види цін та їх класифікація.
7. Закупівельні (фермерські) ціни, оптові та роздрібні ціни.
8. Державне регулювання цін в Україні та у світі: сфери застосування, об'єкти та суб'єкти.
9. Інтервенційні операції на аграрному ринку: суть фінансових та товарних інтервенцій.
10. Заставні операції на аграрному ринку. Функції заставної ціни: кредиту та мінімальної гарантованої ціни.
11. Основні складові ціни: витрати, прибуток, ПДВ і т.п.
12. Формування виробничою та повної собівартості на основі статей витрат.

13. Акцизний збір та мито, як складові ціна.
14. Методи формування цін: витратні, з орієнтацією на попит, з орієнтацією на конкуренцію.
15. Поділ витрат на постійні та змінні, метод «беззбитковості» для формування ціни.
16. Основні стратегії ціноутворення.
17. Диспаритет цін та шляхи його подолання.
18. Поняття світової ціни.
19. Основи біржового ціноутворення.
20. Ціновий моніторинг та його значення.

ТОВАРОЗНАВСТВО

1. Поняття, мета та завдання товарознавства.
2. Методи товарознавства.
3. Поняття товару та його життєвий цикл.
4. Властивості соціального призначення, функціональні, ергономічні, естетичні, екологічні, безпечності споживання, надійності товарів.
5. Поняття якості продукції та ознаками класифікації показників якості.
6. Ознаки класифікації товарів.
7. Ієрархічний і фасетний методи класифікації.
8. Асортимент товарів та його види.
9. Кодування товарів.
10. Маркування товарів.
11. Сутність та основні поняття у сфері стандартизації.
12. Функції, об'єкт та суб'єкти стандартизації.
13. Поняття про сертифікацію.
14. Сутність оцінки відповідності.
15. Поняття, мета та завдання експертизи товарів.
16. Основні завдання товарознавчої експертизи та етапи підготовки до її проведення.
17. Об'єкти та суб'єкти товарознавчої експертизи та її види.
18. Тара, пакувальний та перев'язочний матеріал.
19. Режими зберігання, умови зберігання, температура та вологість зберігання, повітрообмін, газовий склад повітря, освітленість.
20. Принципи та правила зберігання товарів.

ТОРГОВЕЛЬНА ЛОГІСТИКА

1. Сутність та генезис поняття “торговельна логістика”.
2. Функції, завдання та принципи торговельної логістики.
3. Функціональні області торговельної логістики.
4. Логістичні витрати та логістичні операції.
5. Поняття та класифікація логістичних систем.
6. Поняття про логістичні ланцюги.
7. Логістичний канал, логістичний цикл та логістичний центр.
8. Економічна сутність та види логістичних потоків.

9. Логістична стратегія як джерело конкурентної переваги підприємства.
10. Завдання, функції та принципи закупівельної логістики.
11. Рішення “зробити або купити”.
12. Особливості вибору постачальника.
13. Склади, їх функції та класифікація.
14. Логістичний процес на складі.
15. Сутність та необхідність створення запасів.
16. Управління запасами.
17. Суть і завдання транспортної логістики.
18. Порівняльна характеристика різних видів транспорту.
19. Суть, основна мета, критерій, завдання та принципи логістики розподілу.
20. Операції процесу управління замовленнями: планування замовлення; отримання замовлення; обробка замовлення; відбір товару та комплектація замовлення; доставка товару.

МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЯ

1. Сутність міжнародної комерції.
2. Етапи розвитку міжнародної торгівлі.
3. Система показників розвитку міжнародної торгівлі.
4. Систематизація форм міжнародної торгівлі.
5. Форми міжнародної комерції за специфікою регулювання.
6. Форми міжнародної комерції за специфікою взаємодії суб’єктів.
7. Форми міжнародної комерції за специфікою предмета торгівлі.
8. Систематизація методів міжнародної торгівлі. Переваги та недоліки прямої торгівлі.
9. Особливості міжнародної торгівлі через посередників.
10. Особливості міжнародної торгівлі через інституціональних посередників.
11. Організація системи регулювання зовнішньої торгівлі.
12. Міжнародна торгова політика.
13. Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.
14. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.
15. Міжнародні організації з регулювання та сприяння розвитку міжнародної торгівлі.
16. Міжнародне регулювання та сучасні особливості міжнародної передачі технологій.
17. Міжнародна комерційна операція. Етапи проведення міжнародної комерційної операції.
18. Класифікація контрагентів як суб’єктів міжнародних комерційних угод.
19. Загальна характеристика та багатокритеріальна класифікація міжнародних комерційних контрактів
20. Основні принципи укладання міжнародного комерційного контракту.

МАРКЕТИНГ

1. Сутність маркетингу.
2. Охарактеризуйте основні цілі, принципи та функції маркетингу.
3. Визначте які види маркетингу розрізняють.
4. Характеристика ознак, властивих середовищу маркетингу.
5. Сутність маркетингового середовища та необхідність його дослідження.
6. Сфери та умови ефективного застосування маркетингу.
7. Фактори та показники маркетингового макросередовища.
8. Класифікація маркетингу.
9. Основні функції і цілі сучасної концепції маркетингу.
10. Маркетинг як економічний процес, господарська функція, господарська концепція.
11. Фактори та показники маркетингового мікросередовища.
12. Сутність маркетингу та його сучасна концепція.
13. Види та джерела маркетингової інформації.
14. Сутність маркетингової цінової політики підприємства.
15. Маркетингові дослідження ринку.
16. Маркетингові дослідження підприємства.
17. Значення інформації для прийняття рішень
18. Опишіть методи маркетингових досліджень.
19. Перерахуйте етапи проведення маркетингових досліджень.
20. Розкрийте зміст етапів проведення маркетингових досліджень.

Список рекомендованої літератури:

1. Закон України “ Про підприємництво ”. // поточна редакція Редакція від 29.01.2020, підстава - 143-ІХ.
2. Білоченко А.М. Теоретико-методологічні підходи до розробки інституціональної моделі фінансового забезпечення аграрного сектору. *Економіка АПК*. 2021. № 2. С. 92-101.
3. Голда Н.М., Краузе О.І. Опорний конспект лекцій з курсу “Основи маркетингу”. Тернопіль. 2018. 96 с. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25299/1/Pidruchnyk_dlja_st_Marketyng_%281%29.pdf
4. Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. Планування діяльності підприємства: навчальний посібник. Київ : Державний університет телекомунікацій, 2020. 135с. URL: <http://www.dut.edu.ua/ua/lib/1/category/96/view/2154>
5. Ільчук М.М., Барановська О.Д., Ус С.І., Дмитрук М.І. Підприємництво та організація агробізнесу в регіонах: навч. посібн. Київ, НУБіП України, 2021. 416 с.
6. Ільчук М.М., Барановська О.Д., Ус С.І. Розвиток підприємницької діяльності навчальний посібник. Київ, НУБіП України, 2019. 385 с.
7. Ільчук М.М., Ус С.І. , Дмитрук М.І., Ільчук О.М. Теоретичні засади розвитку підприємництва. *Економіка АПК*. 2020. № 3. С. 100-110.

8. Коваленко О.В., Кутліна І. Ю. Реклама в системі маркетингових комунікацій : навч. посіб. Київ : Україна. 2021. 144 с.
9. Логістика : навч. посіб. / [Г. М. Запша та ін.] ; за ред. Г. М. Запши, М. П. Сахацького, О. І. Мельничук ; Одес. держ. аграр. ун-т, Каф. менеджменту. Одеса : Астропринт, 2020. 314 с.
10. Логістика : навч. посіб. / Федорова В. О., Блага В. В. ; Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т. Харків : Бровін О. В., 2019. 153 с.
11. Логістика : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Л. М. Гурч. - 2-ге вид. Київ : НТУ, 2020. 508 с.
12. Маркетинг для бакалаврів : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2021. 358 с.
13. Старостіна А.О., Кравченко В.А., Пригара О.Ю., Ярош-Дмитренко Л.О. Маркетинг: навч. посіб. Київ: «НВП «Інтерсервіс». 2018. 216 с. URL: <http://econot.univ.kiev.ua>
14. Педан М. Л. Основи стратегічного маркетингу зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. № 2. С. 192–195.
15. Томашевська О.А. Ефективність ведення агробізнесу в Україні: регіональний рівень. *Modern Scientific Researches*. 2021. №16. С. 27-34.
16. Томашевська О.А. Психологічні передумови розвитку підприємництва як особливого типу економічного мислення. *Modern Technology and Innovative Technologies*. 2021. №15. С. 29- 35.
17. Панкратова Л.Л. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Ціна і ціноутворення». Київ. ЦП"КОМПРИНТ". 2021. 53 с. URL: <http://dspace.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/4633>
18. Про ціни і ціноутворення: Закон України № 5006 -VI від 21 червня 2012 р. URL: www.rada.gov.ua
19. Шпичак О.М., Стасіневич С.А., Боднар О.В. Ціна і ціноутворення на агропродовольчу продукцію. Навчальний посібник. Київ. ННЦ ІАЕ, 2019. 238 с.
20. Шалева О. І. Електронна комерція. Навч. посіб. Київ. Центр учбової літератури, 2018. 216 с.
21. Швиденко М. З., Касаткіна О. М., Швиденко О. М. Електронна комерція: підручник. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 478 с.
22. Транспортна логістика : навч. посіб. / Новак І. М. [та ін.]]. Умань : Сочінський М. М., 2019. 203 с.
23. Мельник Т.Ю. Товарознавство : підручник (для студентів економічних спеціальностей) Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. 364 с.
24. Товарознавство харчових продуктів. М'ясо свійських тварин і птиці : навч.-метод. посіб. / [І. В. Сирохман] ; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2020. 423 с.
25. Товарознавство : підручник / [Н. В. Мережко та ін.]. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019 . Т. 1 : Непродовольчі товари. 2019. 759 с.
26. Чорна Т. М. Теоретичні основи товарознавства. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 598 с.